

Research Article

การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ Encouragement for Life Style of the Police in Special Branch Bureau with Buddhist Ethics

ประกาศิต ชัยรัตน์^{1*} และ พระสุทธิสารเมธี²

Prakasit Chairat^{1*} & Phrasutthisanmethi²

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author:*

1. ประกาศิต ชัยรัตน์*

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Prakasit Chairat

Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.

Email: prakasit.cha@gmail.com

2. พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Phra Sutthisanmethi, Asisst.Prof.Dr.

Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand.

Email: chaiyan19@gmail.com

คำสำคัญ:

การดำเนินชีวิต; ตำรวจสันติบาล; พุทธจริยศาสตร์

Keywords:

Lifestyle; Special Police; Buddhist Ethics

Article history:

Received: 16/02/2023

Revised: 12/03/2023

Accepted: 16/06/2024

Available online: 30/06/2024

How to cite:

Chairat, P. & Phrasutthisanmethi. (2024). Encouragement for life Style of the Police in Special Branch Bureau with Buddhist Ethics. *Journal of Philosophical Vision*, 29 (1), 88-101.

ABSTRACT

This thesis objectives 1) to study the promotion of life of the special branches 2) to study the Buddhist ethics in the life of the special branch 3) to integrate the promotion of life of the Special Branches using the Buddhist ethics 4) to present new knowledge on "Promoting the life of the special branch with Buddhist ethics" by studying and analyzing the data from the Tripitaka textbooks and related documents are mainly and in-depth interviews A group of experts who had served in the police service consisted of 6 persons, academics with knowledge and expertise in Buddhism, 6 figures/person, totaling 12 persons. The results of the research showed that: 1. Promoting the life of the special branch give the police a better life strict discipline police ethics and how to strengthen police ethics as a tool to guide the performance of duties. To become a peacekeeper or being a policeman of the people. 2. Buddhist ethics in the life of special branch police Benjasila - Benjadhamma Things that should be avoided and Dharma that should be done the principle of Sangahavatthus, Four Foundations for Accomplishment consist of 3. Promoting the life of the special branch police with buddhist ethics found that Buddhist ethics for self-reliance Integration with the Benjasila-Benjadhamma principles Buddhist Ethics for Dominating People Integrating with using the 4 Sangkhahavatthus principles, Buddhist ethics for dominating work Integration with using the principle of IDDHIPĀDA 4. The new body of knowledge that has been called "SPJ MODEL" S comes from Good Self. Maintaining a good self, the special branch police must adhere to. Makes people happy and happy. P stands for S Good People, which means occupy good people. There is a Dharma that is the location of mutual assistance, the Dharma that binds kindness. The principle of reigning in people's hearts and J from Good Job means occupying a good job. The Special Branch Police must be patient. perseverance sincerity to the people

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล 2) เพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล 3) เพื่อบูรณาการการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ 4) เพื่อนำเสนอองค์ความรู้เรื่อง “การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล ด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์” โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก และการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยรับราชการตำรวจ จำนวน 6 คน นักวิชาการผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 6 รูป/คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 รูป/คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นข้อมูลนำเสนอ

ผลจากการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล ให้ตำรวจมีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น มีระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด มีจริยธรรมตำรวจ และวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจ ให้มีหลักในการครองตน ด้วยการดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบและไม่ประมาท การครองคน ให้ดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข การครองงาน ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ได้สมบูรณ์และบรรลุเป้าหมาย 2) พุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล ได้แก่ หลักเบญจศีล-เบญจธรรม สิ่งที่ควรเว้นและธรรมที่ควรปฏิบัติ หลักสังคหวัตถุ 4 ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน หลักอิทธิบาท 4 คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ 3) การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ พบว่า การดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลใช้หลักเบญจศีล-เบญจธรรมในการครองตน ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการครองคน ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการครองงาน โดยบูรณาการกันในการส่งเสริมด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ทั้ง 3 ประการมาปฏิบัติในการดำเนินชีวิต 4) องค์ความรู้ใหม่ที่ได้เรียกว่า “SPJ MODEL” S มาจาก Good Self ครองตนดี ตำรวจสันติบาลจะครองตนที่ดีจะต้องยึดมั่น ทำให้มีความสุขกายสุขใจ P มาจาก S Good People หมายถึง ครองคนดี ตำรวจสันติบาล มีธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน, ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หลักการครองใจคน และ J มาจาก Good Job หมายถึง ครองงานดี ตำรวจสันติบาลต้องมีความอดทน ความเพียรพยายาม ความจริงใจต่อประชาชน

1. บทนำ

ตำรวจสันติบาล มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของประเทศชาติและความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน เป็นผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและเป็นเป้าหมายสูงสุดของรัฐทุกยุคทุกสมัย การที่ชาติและประชาชนในชาติจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสุขสบายเพราะชาติมีความปลอดภัยจาก ภัยอันตรายทั้งภายในและภายนอกประเทศ เมื่อชาติปลอดภัยประชาชนจึงสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความร่วมมือเป็นสุข การจะพัฒนาประเทศเพื่อความสงบสุขของชาติและ ประชาชนได้อย่างต่อเนื่องและตลอดไปหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การปรับเปลี่ยนแผนการพัฒนาระบบราชการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมให้ทันและเข้ากับสภาพการณ์ทางสังคมโดยเฉพาะในปัจจุบันสังคม มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ปัญหาอาชญากรรมทุกรูปแบบที่บ่อนทำลาย ความ สงบสุขของประชาชน เป็นปัญหาที่สำคัญที่รัฐกำหนดมาตรการอย่างจริงจังในการป้องกันและ ปราบปราม

อย่างเด็ดขาด โดยทุกหน่วยงานของรัฐจักต้องประสานประโยชน์และร่วมมือกัน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน การที่ตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบสุขและความถูกต้องเป็นธรรมในบ้านเมือง การปฏิบัติหน้าที่บางที่ต้องใช้ความเมตตา อารี และเสียสละอย่างสูงในการช่วยเหลือเกื้อกูล ประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นการผดุงความถูกต้อง เป็นธรรมอยู่เสมอ(ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545: 11) เนื่องจากการตำรวจสันติบาลมีหน้าที่ดำเนินการควบคุม และบริหารงานการข่าวกรอง เกี่ยวกับสถานการณ์บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ งานการรักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ พระราชอาคันตุกะ และบุคคลสำคัญฝ่ายไทยและ ต่างประเทศและงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศชาติ เจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลจะต้องปฏิบัติตนตามมาตรฐานคุณธรรม อุดมคติของตำรวจรวมถึงจรรยาบรรณของตำรวจ ซึ่งไม่ได้ปฏิบัติแค่เฉพาะเวลาปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวันด้วย เช่น 1) การรักษาความลับ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม 2) การรู้จักข่มใจตนเองฝึกตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสุจริตใจเท่านั้น 3) การอดทนอดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด 4) การรู้จักละวางความชั่วความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง และข้าราชการตำรวจจึงยึดถืออุดมคติของตำรวจ 9 ประการ เป็นแนวทางซึ่งนำการประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุถึงปณิธานของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ดังนี้ 1) เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่ 2) กรุณาปราณีต่อประชาชน 3) อดทนต่อความเจ็บใจ 4) ไม่หวั่นไหวต่อ ความยากลำบาก 5) ไม่มักมากในลาภผล 6) มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน 7) ดำรงตน ในยุดิธรรม 8) กระทำการด้วยปัญญา และ 9) รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2553) พุทธจริยศาสตร์นั้นเป็นหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม ซึ่งท่านผู้รู้มีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ได้ทรงวางไว้เพื่อเป็นมาตรฐานความประพฤติของมนุษย์ ตั้งแต่พื้นฐานเบื้องต้น ท่ามกลาง และระดับสูงเพื่อให้มนุษย์ดำเนินชีวิตอันดีงามตามอุดมคติเท่าที่มนุษย์จะขึ้นให้ถึงได้ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีสติปัญญามีความสุขอันสมบูรณ์ที่สุด เพราะ จริยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยอุดมคติของชีวิต หรือความดีอันสูงสุด (Supreme good) เพื่อขึ้นให้ถึงความดีงามอันสูงสุดนั้น จะต้องมีปฏิปทา (Path : way : method) สำหรับดำเนินคือเป็นการสร้างเหตุบรรลุผล ถ้าต้องการผลอันสูงสุดก็ต้องสร้างเหตุให้สมควรกัน พุทธศาสนาเป็นกัมมาทะ กิริยาทะ วิริยาทะ กล่าวคือการกระทำ และความเพียรเป็นเบื้องต้นแห่งความสำเร็จผลทั้งปวงไม่ประสงค์ให้ใครได้ดี หรือประสงค์ความสำเร็จลอย ๆ หรือด้วยการอ้อนวอน แต่ให้เสร็จด้วยการกระทำเอง พระพุทธศาสนาจึงได้รับการยกย่องจากนักปราชญ์ชาวต่างประเทศบาง คนว่า A – Self - do – it – Religion (ศาสนาที่ต้องทำเอง) (วคิน อินทสร, 2541: 11-12)

หลักคำสอน และแนวคิดของศาสนาและนักปราชญ์ทั้งหลายที่กล่าวมาแล้ว ล้วนมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือ ให้มนุษย์กระทำความดี ละเว้นความชั่ว ให้ปฏิบัติต่อกันอย่างมีคุณธรรมไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสันติสุข การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมจะต้องศึกษาถึงที่มา หลักการแนวคิดทางศาสตร์ของจริยธรรมที่มนุษย์ได้ศึกษา และปฏิบัติกันมาตั้งแต่โบราณ เพราะแนวคิดหลักการเหล่านี้เป็น

พื้นฐานของความเข้าใจในคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งทุกศาสนามีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไป อันเป็นที่มาของความเชื่อ และพฤติกรรมที่แสดงออกของคนในกลุ่มต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เป็นการช่วยให้มนุษย์ต่างชาติต่างเผ่าพันธุ์มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน อันเป็นผลให้เกิดความผาสุกในมวลมนุษยชาติ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล ด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อศึกษาการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลเพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลเพื่อศึกษาการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ และเพื่อนำเสนอองค์ความรู้เรื่อง “การส่งเสริมการ ดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์” มาใช้ในดำเนินชีวิตของตำรวจ อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาการทำงานของตำรวจ ส่งเสริมให้ประชาชนรัก

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล
- 2.2 เพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล
- 2.3 เพื่อบูรณาการการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์
- 2.4 เพื่อนำเสนอองค์ความรู้เรื่อง “การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์”

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและการสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่อง “การส่งเสริมการ ดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์” โดยการศึกษาวิจัยดังกล่าวใช้ระเบียบวิธี วิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการ สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยรับราชการตำรวจ นักวิชาการผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 12 รูป/คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยได้ทำการศึกษาวิจัยจากพื้นที่ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ
- ขั้นที่ 3 วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วย หลักพุทธจริยศาสตร์
- ขั้นที่ 4 นำเสนอการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในพื้นที่เพื่อเป็นเครื่องมือทางในการพัฒนาองค์การต่อไป

4. ผลการวิจัย

4.1 การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล ผู้วิจัยได้ทำเรื่องศึกษาข้อมูลครอบคลุมเนื้อหา ทั้งทฤษฎีวิธีการดำเนินชีวิตต่าง ๆ ดังนี้ความหมายของชีวิตและการดำเนินชีวิต แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นมาของตำรวจ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของตำรวจ ทั้งหมดมีรายละเอียดสรุปได้คือ ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของชีวิต การดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั่วไป การดำเนินชีวิตโดยธรรมชาติในทัศนะต่าง ๆ การดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 การสร้างระบบเพื่อให้ตำรวจเป็นตำรวจที่พึงประสงค์ของสังคมไทยนั้นเป็นเรื่องแต่ก็ ต้องดำเนินการโดยการให้ระบบสร้างคนไม่ใช่ให้เกิดขึ้นโดยจิตสำนึก เพราะตำรวจเป็น สถาบันทางราชการ จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน ตามอุดมคติของตำรวจสันติบาลทั้ง 9 ข้อ 1) เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่ 2) กรุณาปราณีต่อประชาชน 3) อดทนต่อความเจ็บใจ 4) ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก 5) ไม่มักมากในลาภผล 6) มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อปวงชน 7) ดำรงตนในหุติธรรม 8) กระทำการด้วยปัญญา 9) รักษาความไม่ประมาทเสมอ ชีวิต

4.2 พุทธจริยศาสตร์เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล จากศึกษาพุทธจริยศาสตร์เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล และเพื่อนำเสนอองค์ความรู้เรื่องหลักพุทธจริยศาสตร์ มาใช้ในการดำเนินชีวิตของตำรวจอันจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาการทำงานของตำรวจสันติบาล ส่งเสริมให้เป็นที่รักของประชาชน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้ ความหมายของพุทธจริยศาสตร์ ประเภทและลักษณะของพุทธ จริยศาสตร์ พุทธจริยศาสตร์ที่ส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล 3 หลักธรรมดังนี้ เบญจศีลและเบญจธรรม คู่ที่ 1 ปาณาติบาต คือ ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ และการเบียดเบียนสัตว์ ธรรมข้อ เมตตา กรุณา บุคคลใดที่มีเมตตาอย่าฆ่า ไม่ฆ่า หรือเบียดเบียนสัตว์ ด้วยรู้ว่าทุกชีวิตย่อมมี ความรักตัวกลัวตาย เช่นเดียวกับเรา ทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่ 1 คู่ที่ 2 อทินนาทาน คือ ละเว้นจากการลักขโมย ปล้นจี้ ฉกชิง ชิงทรัพย์ เป็นต้น ข้อธรรม สัมมาอาชีวะ ประกอบอาชีพที่สุจริต มีรายได้ รู้จักใช้จ่าย และที่สำคัญรู้จักคำว่าพอดี และมี หิริโอตตปละ คือ ความละอาย และเกรงกลัวต่อผลของบาป จึงทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่ 2 คู่ที่ 3 กามเมสุมิฉฉาจาร คือ ละเว้นจากการประพฤติดินดี ล่วงละเมิดลูกเมียผู้อื่น ข้อธรรม ความสำรวมอินทรีย์ คือ ระมัดระวัง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ทำให้ ความใคร่ในกามคุณ คือ การติดในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ลดน้อยลง เมื่อความสำรวมเกิดขึ้น จึงทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่ 3 คู่ที่ 4 มุสาวาท คือ ละเว้นจากการพูดปด พูดคำหยาบ พูดเพื่อแฉ้อ พูดส่อเสียด ข้อธรรม ความซื่อสัตย์ การพูดความจริง เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการมุสาวาท ทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่ 4 คู่ที่ 5 สุราเมรัยยะ คือ ละเว้นจากการเสพสุรา เพราะเป็นสาเหตุให้ทำผิดศีลข้อ 5 ข้อธรรม สติ การรู้สึกตัว ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่าย กุศล ทำให้ชีวิตไม่ประมาท เพราะรู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ทำให้ไม่เผลอกลัวกับสิ่งที่จะทำให้ชีวิตตกต่ำ เช่น สุรา เมื่อคนดื่มกินก็ทำให้มีเมมาและขาดสติ การมีสติจึงทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่ 5 ข้อธรรมที่ 4 หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกมิตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ทาน การให้ การเสียสละ คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว เราควรคำนึงอยู่เสมอว่า ทรัพย์สินของที่เราหามาได้ มิใช่สิ่งจริงยั่งยืน เมื่อเราสิ้นชีวิตไปแล้วก็ไม่สามารถจะนำติดตัวเอาไปได้ ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่ เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเทศะ

พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างมาก เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์ อันดีให้เกิดขึ้น อัตถจริยา การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพุดติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพุดติเสมอดันเสมอปลาย คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจ หนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่น อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่จะ นำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการนั้น ๆ ฉันทะ มีใจรัก คือ พอใจจะนำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรัก ต้องการให้เป็น ผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจหรืองานที่ทำ วิริยะ พากเพียรทำ คือ ขยันหมั่นประกอบหมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความ พยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาจริงไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดยอ ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จจิตตะ เอาจิตใจฝึกฝึ คือ ตั้งจิตรับรู้สิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด ไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยใช้ความคิดเรื่องนั้นบ่อย ๆ เสมอ ๆ ทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจ ตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลยขัดข้อง เป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดี ยิ่งขึ้นไป

4.3 การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์ การบูรณาการการส่งเสริม การดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลในการครองตน(เบญจศีล-เบญจธรรม) เว้นจากการพูดคำเท็จหรือจงดเว้น จาก การกล่าว คำไม่จริงศีลข้อนี้ได้กำหนดรูปแบบออกมาในรูปของการห้ามกระทำ การพูดเท็จการพูดเท็จในที่นี้ มีความหมายที่กว้างและมีโทษมากทั้งแก่นุชย์และสิ่งแวดล้อม และไม่จำกัดความหมายไว้เพียงการพูดเท็จเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการสนับสนุนส่งเสริมให้คนอื่นพูดเท็จการคบค้าสมาคมกับคนพูดเท็จ การยอมรับการพูดเท็จของ คนอื่นและพวกพ้องในศาลสถิตยุติธรรมหรือในที่ชุมชน หลักธรรมที่ควรปฏิบัติคือ ความซื่อสัตย์ การพูดความจริง เป็นสิ่งที่ทำให้ไม่เกิดการมั่วสวาท ทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่ 4 จากการที่ได้ศึกษาและจากคำสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ จะเห็นได้ว่า ทุกท่านจะมีความเห็นที่สอดคล้องกันไปในทางเดียวกันกับหลักเบญจศีล-เบญจธรรม อันเป็นสิ่งดี งามความแก่การนำไปบูรณาการใช้ในชีวิตรของตำรวจสันติบาลอย่างยิ่ง หรือจะเรียกอีกอย่างว่าทำให้มีอานิสงส์ เกิด ทำให้มีความสุขกายสุขใจ ทำให้ไม่เป็นคนหลงลืมสติ ทำให้เกิดทรัพย์สินสมบัติมากขึ้นได้ ทำให้สามารถใช้สอย ทรัพย์สินนั้นได้เต็มที่ โดยไม่ต้องหวาดระแวงภัย ทำให้ไม่ต้องหวาดระแวงว่าจะมีใครมาทวงทรัพย์สิน ทำให้เกียรติ คุณพึงขจรขจายไป ทำให้ผู้อื่นเกิดความเคารพเชื่อถือ ตายแล้วยอมไปเกิดในสุคติภูมิ

การบูรณาการการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลในการครองตน (สังคหวัตถุ 4) สังคหวัตถุ เป็นธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน, ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หมายถึง หลักการครองใจคน, หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้, วิธีทำให้คนรัก, หลักสังคหสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจและเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็น อันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน เหมือนลิ่มสลักกรุดที่ตรึงตัวรถไว้มิให้ ขึ้นส่วนกระจายไป ทำให้รถแล่นไปได้ตามที่ต้องการ ทาน คือ การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปิยวาจา คือ การพูดจา น่ารัก น่านับถือ อัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ สมานัตตตา คือ ความมีตนเสมอ ทำตัวให้เข้ากันได้ ไม่ถือ ตัว จากการที่ได้ศึกษาและลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนั้น การจะได้ใจ ให้เชื่อออกเชื่อใจในการปฏิบัติ หน้าที่ของตำรวจสันติบาลนอกจากหน้าที่การงานที่เป็นตำรวจอยู่แล้ว ยังมีธรรมะส่งเสริมการดำเนินชีวิตย่อม เป็นการยกระดับขีดความสามารถด้านคุณธรรมจริยธรรม สังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมอันเป็นเครื่องช่วยเหลือกัน เป็น การผูกมิตร วิธีที่จะผูกมิตรนั้น ต้องมีสิ่งที่จะช่วยยึดเหนี่ยว และประสานน้ำใจกันไว้ให้ต่างคนต่างมีความรักใคร่นิยม

ชมชอบซึ่งกันและกัน เป็นพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมโดยใช้หลักธรรมพื้นฐานที่แสดงออกมาโดยคำนึงถึงการช่วยเหลือผู้อื่น และการกระทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม ยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคลให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถใช้เป็นวิธีการในการดำเนินชีวิตภายใต้ความรับผิดชอบในสังคมทั้งในระดับบุคคลและองค์กรโดยมีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมภายใต้พื้นฐานการสงเคราะห์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

การบูรณาการการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลในการครองงาน(อิทธิบาท 4) ตำรวจสันติบาล ธรรมะที่เหมาะสมสำหรับส่งเสริมการดำเนินชีวิต คือ “อิทธิบาท 4” ซึ่งหมายถึง ธรรมแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย ฉันทะหรือ ความพอใจ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานต้องชอบหรือศรัทธาในงานที่ทำอยู่ และมีความสุขกับงานที่ได้รับมอบหมาย วิริยะ หรือความพากเพียร ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งหมั่นฝึกตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการศึกษาและสัมภาษณ์ ทำให้ทราบว่าตำรวจสันติบาลเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด และต้องมีคุณธรรมหรือธรรมะในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตที่ดี ตำรวจสันติบาลทุกนายต้องการจะเดินทางไปไปสู่ความสำเร็จในชีวิตและการงาน เพราะหากทำได้ตามกระบวนการแล้ว คงอยู่ไม่ไกลเกินความเป็นจริง ธรรมะที่สำคัญ “อิทธิบาท 4” ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยวจากหลักธรรมข้ออื่น ๆ อันเป็นองค์รวมและเชื่อมโยงถึงกัน เพียงแต่อธิบายคนละบทบาทเท่านั้น สิ่งสำคัญคือการได้ใคร่ครวญในเรื่องเหล่านี้มาน้อยเพียงใด ประโยชน์ของอิทธิบาท 4 ประโยชน์ของฉันทะ คือทำให้เป็นผู้มีความพอใจ และมีใจรักต่องาน ทำให้เกิดความรู้สึกรักเต็มใจในการทำงาน เกิดการทำงานด้วยความสุข ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายง่าย ไม่เกิดอาการท้อแท้ ช่วยให้งานดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง และเกิดการสร้างสรรค์ในงาน ประโยชน์ของวิริยะ คือทำให้เป็นคนมั่นเพียร และขยันในการทำงาน ไม่มีความเกียจคร้าน มุ่งมั่นที่จะทำงานให้เสร็จ ผู้ที่ขาดความขยัน ย่อมทำงานขาด ๆ เกิน ๆ หรือมักทำงานนั้นไม่สำเร็จ หรือหากสำเร็จก็สำเร็จล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ ประโยชน์ของจิตตะ คือทำให้เป็นคนมีความมุ่งมั่น และจดจ่อกับงานที่ทำ จิตมีความแน่วแน่ และมั่นคงต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ช่วยให้งานดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการ ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอ ประโยชน์ของวิมังสา คือทำให้เป็นผู้ที่รู้จักคิดวิเคราะห์ในงาน ช่วยทำให้ทราบและเข้าใจในกระบวนการของงาน และหากเกิดปัญหาก็ย่อมเกิดแนวทางในการแก้ปัญหาที่นั้นได้อย่างง่ายดาย

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล ตามอุดมคติของตำรวจตามทัศนะของสังคมไทย ก็คือการได้เห็นตำรวจปฏิบัติตามคำขวัญของตำรวจอย่างเคร่งครัด ซึ่งก็ทำให้ภาพพจน์ของตำรวจนั้นดีขึ้นในสายตาของสังคมไทย ตำรวจไทยนั้นมี 2 สถานะในขณะเดียวกัน สถานะหนึ่งก็คือการเป็น ข้าราชการตำรวจ อีกสถานะหนึ่งก็คือ บุคคลที่เป็นสมาชิกของสังคมเองด้วย สถานะทั้ง 2 นี้ ตำรวจ ไม่อาจแยกได้ เมื่อเป็นตำรวจก็จึงเป็นตำรวจตลอดไป ต้องได้รับการคาดหวังและเป็นเยี่ยงอย่างของ คนในสังคมด้วย สอดคล้องกับ พลตำรวจโท สถาพร หลาวทอง กล่าวว่า โดยสรุปโครงการมุ่งหมายให้ตำรวจที่อยู่ในปกครอง นำนโยบายมาใช้ พร้อมทั้งอัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นบรรทัดฐานในการทำงาน เน้นการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา บริการประชาชนให้เกิดความประทับใจ โครงการตำรวจยิ้ม มีนโยบาย และวัตถุประสงค์มุ่งให้เกิด

การปรับวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติ หน้าที่ของข้าราชการตำรวจใน สังกัด บช.ภ.3 ให้มีจิตสำนึกในงานด้านบริการ ปรับพฤติกรรมใน การปฏิบัติหน้าที่และการแสดงออกต่อ ประชาชนอย่างเป็นมิตรเสมือนญาติพี่น้อง

อันจะนำมาสู่ ความศรัทธา เป็นบ่อเกิดแห่งความร่วมมือระหว่าง ตำรวจและประชาชนต่อไปในอนาคต และยังเป็น การสร้างความภูมิคุ้มกันทางสังคมให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ โครงการตำรวจยิ้มแล้ว ยังมีโครงการ โรงพักยิ้มแยมอีกด้วย เน้นการปฏิบัติงานด้านการบริการสร้างความพึง พอใจและความประทับใจ ในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่บริการบนสถานีตำรวจ ซึ่งผลในการทำ โครงการประชาชน สามารถตรวจสอบได้ เพราะสัมผัสได้ด้วยตนเอง และเสียงของประชาชนจะเป็นตัวสะท้อน ที่ดีที่สุด (พลตำรวจโท สถาพร หลาวทอง, 2544) ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร ชาตกิจเจริญ ได้กล่าวว่า การศึกษาระดับการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรมของตำรวจใน การปฏิบัติหน้าที่ โดยมุ่งถึงสภาวะของการเผชิญสถานการณ์อันขัดแย้งทาง จริยธรรมที่ต้องตัดสินใจ อันเกิดจาก การปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมคติของตำรวจ อันได้แก่ การเคารพ เอื้อเฟื้อต่อหน้าที่ กรณารปราณีต่อประชาชน อดทนต่อความเจ็บใจ ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก ไม่มักมากในลาภผล บำเพ็ญตนให้ เป็นประโยชน์ ต่อปวงชน ดำรงตนอยู่ในความยุติธรรม กระทำการด้วยปัญญา รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต ผลที่ปรากฏ ออกมาแสดงให้เห็นว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมที่พึงประสงค์ ระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกันกับแนวคิดของจริยศาสตร์แบบกรณียธรรมตามทฤษฎี ของคานท์ (Kant) เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ โดยไม่มีเงื่อนไขอื่นใด และสอดคล้องต้องกันกับ แนวจริยศาสตร์แบบอัตนियมตามทฤษฎีของมิลล์ (Mill) คือ เป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อที่จะก่อให้เกิดความสงบ สุขอันเป็นประโยชน์สุขของส่วนร่วม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของกุศลมูล กล่าวคือทำความดีโดยไม่ได้มุ่งลาภยศ สรรเสริญและไม่ได้ทำด้วยความมัวเมา หรือโมหะ เห็นผิดเป็นชอบ แต่ก็มีบางส่วนที่ยังใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ไม่ พึงประสงค์ ซึ่งปัจจัยที่มีส่วนทำให้ตำรวจมีการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นอาจมีสาเหตุมาจาก ตำรวจ ที่เป็นผู้ใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นตำรวจชั้นผู้น้อย มีระดับการศึกษาต่อทำ ให้ขาดความรู้ การไม่มีประสบการณ์ในการทำงานอย่าง เพียงพอ มีรายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีพ ซึ่งสามารถ พิจารณาปรับปรุงได้โดยการเพิ่มวุฒิการศึกษาให้ สูงขึ้นในการรับสมัครบุคคลเข้าเป็น ตำรวจ การให้ตำรวจที่มี ระดับยศสูงและมีประสงค์การในการทำงานเป็น หัวหน้าชุดควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมและภาครัฐควรพิจารณา เพิ่มเงินเดือนและสวัสดิการของตำรวจได้รับอย่างเพียงพอและคุ้มค่ากับ งานที่ต้องรับผิดชอบ อีกทั้งยังควรเห็นความสำคัญและเปิดโอกาสให้ตำรวจได้รับการศึกษาอบรมพัฒนาจริยธรรม อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อจะได้นำไปพิจารณาหาแนว ทางแก้ไขให้ตำรวจสามารถเป็นที่พึงของประชาชนได้อย่างแท้จริงสมกับคำว่าผู้พิทักษ์สันติราษฎร์

ผลการวิจัยพบว่าพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล มีหลักธรรมที่จะเหมาะสม สามารถนำมาบูรณาการใช้ได้ 3 ด้าน พุทธจริยศาสตร์สำหรับครองตน (เบญจศีล-เบญจธรรม) พุทธจริยศาสตร์ สำหรับครองคน (สังคหวัตถุ 4) พุทธจริยศาสตร์สำหรับครองงาน (อิทธิบาท 4)(พันตำรวจโท วิจิตร ชาตกิจ เจริญ, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูปลัดสุวัฒนเมธาคุณ (ชัยยันต์ สีบกระพันธุ์) กล่าวว่า หลักพุทธจริยศาสตร์ ในการดำเนินชีวิตสามารถแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ 1) พุทธจริยศาสตร์ระดับต้น ได้แก่ หลักเบญจศีล และเบญจ

ธรรม 2) พุทธจริยศาสตร์ระดับกลาง ได้แก่ ศิล 8 และกุตลกรรรมบถ 10 ประการ และ 3) พุทธจริยศาสตร์ระดับสูง ได้แก่มรรคมือองค์ 8 ส่วนการบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทยสังคมปัจจุบันสามารถทำได้โดยนำหลักพุทธจริยศาสตร์ระดับต้นมาบูรณาการกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มบุคคลทั่วไป ได้แก่ นิสิต นักศึกษา, ครู อาจารย์, ข้าราชการ, นักธุรกิจ และนักการเมือง นำหลักพุทธจริยศาสตร์ระดับกลางมาบูรณาการกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มผู้ปฏิบัติ ธรรม ได้แก่ แม่ชีและอุบาสก อุบาสิกา และนำหลักพุทธจริยศาสตร์ระดับสูง มาบูรณาการกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มบรรพชิต ได้แก่ พระภิกษุและสามเณร และองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบ การบูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทย (พระครูปลัดสุวัฒนเมธาคุณ (ชัยยันต์ สีบกระพันธ์, 2556) และสอดคล้องกับ จานง อติวัฒน์สิทธิ์ กล่าวว่า “ความสะอาดแห่งจิต คือจิตใจที่บริสุทธิ์ปราศจากสิ่งที่มาปรุงแต่งให้เกิดความเศร้าหมอง” ซึ่งก็หมายถึง ปราศจากความโกรธอาฆาต พยาบาท อิจฉาริษยา ความละโมภ และความเห็นแก่ตัว ความที่มีใจที่สะอาดบริสุทธิ์ เป็นพื้นฐานสำคัญของการมองโลกในแง่ดี ส่งผลให้เกิดความรักความสามัคคีและความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่ความสงบสุขแห่งจิตใจเหนือกว่าความสุขอันเกิดจากการมีทรัพย์สินหรือการครอบครองทรัพย์สิน (จานง อติวัฒน์สิทธิ์, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับ พงศ์พัฒน์ จิตตานุกรักษ์ กล่าวว่า “หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการ สังกัด กระทรวงมหาดไทย โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม 2 หลักธรรม คือบุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ หมวด ทาน ศิล และภาวนา และโลกบาลธรรม ได้แก่ หิริและโอตตปปะ ในระดับการปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ หมวดหิริหมวด ทาน หมวด โอตตปปะ หมวดศิล และหมวดภาวนา” (พงศ์พัฒน์ จิตตานุกรักษ์, 2558) ยังสอดคล้องกับ พระมหาชัชวาล ฐตคุโณ (จารย์คุณ) กล่าวว่า “หลักทฤษฎีธรรมมีกตลประโยชน์ คือธรรมที่ให้ประโยชน์ในปัจจุบัน ครบทั้ง 4 ประการ คืออุฏฐานสัมปทา เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยควรเพียรหรือมีความเพียรพยายาม อารักขสัมปทา เป็นผู้รู้จักรักษา สมบัติที่ตนแสวงหามาได้ กัลยาณมิตตตา เป็นผู้รู้จักคบมิตรหรือคบแต่สัตบุรุษ และสมชีวิตา เป็นผู้รู้จักและเข้าใจวิธีการดำรงชีวิตของตนและพวกพ้อง มีความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับฐานะของตน หลักธรรมเหล่านี้ทำให้เศรษฐกิจในพุทธกาลเป็นผู้มีฐานะมั่นคง ประกอบกิจอันใดก็สำเร็จ ได้ผลตามเหตุตามปัจจัย ตามเป้าหมายที่วางไว้ พร้อมกันนั้นยังเป็นผู้ที่สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นไว้ได้และเป็นผู้ที่น่าเคารพนับถือของประชาชนด้วย” (พระมหาชัชวาลย์ ฐตคุโณ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ พันตำรวจตรี พรหมวุฒิ วิวัฒน์ชัย ข้าราชการตำรวจ มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี แต่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องพรหมวิหาร 4 ปานกลาง การปฏิบัติธรรมฝึกฝนจิตใจของตนอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้ความเข้าใจในหลักอุดมคติตำรวจอยู่ในเกณฑ์ที่ดี การนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ หน้าที่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจระดับหนึ่ง ซึ่งต้องการมีการเพิ่มเติมในส่วนต่าง ๆ ต้องมีการอบรมฝึกฝนจิตใจ โดยวิทยากรที่มีความรู้ความเข้าใจและต้องมีการจัดโครงการปฏิบัติธรรมของข้าราชการตำรวจในทุก ระดับชั้นต้องเป็นการดำเนินการโครงการที่ต่อเนื่องตลอดเวลาการคัดเลือกผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้าสถานีตำรวจต้องให้ได้ผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมในจิตใจอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการทำงาน ในส่วนของประชาชนเองนั้นควรมีความเข้าใจและเห็นใจในปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจและที่สำคัญข้าราชการตำรวจเองต้องยึดมั่นคุณธรรมจริยธรรมในการ

ปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่ (พันตำรวจตรี พรหม วุฒิวิวัฒน์ชัย, 2545)

6. สรุป

6.1 การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล

ผู้วิจัยได้ทำเรื่องศึกษาข้อมูลครอบคลุมเนื้อหา ทั้งทฤษฎีวิธีการดำเนินชีวิตต่าง ๆ ดังนี้ความหมายของชีวิต และการดำเนินชีวิต แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นมาของตำรวจ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของตำรวจ ทั้งหมดมีรายละเอียดสรุปได้คือ ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของชีวิต การดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั่วไป การดำเนินชีวิตโดยธรรมชาติในทัศนะต่าง ๆ การดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 การสร้างระบบเพื่อให้ตำรวจเป็นตำรวจที่พึงประสงค์ของสังคมไทยนั้นเป็นเรื่องแต่ก็ต้องดำเนินการโดยทำให้ระบบสร้างคนไม่ใช่ให้เกิดขึ้นโดยจิตสำนึก เพราะตำรวจเป็น สถาบันทางราชการจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน ตามอุดมคติของตำรวจสันติบาลทั้ง 9 ข้อ 1) เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่ 2) กรุณาปราณีต่อประชาชน 3) อดทนต่อความเจ็บใจ 4) ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก 5) ไม่มั่งมากในลาภ 6) มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อปวงชน 7) ดำรงตนให้ยุติธรรม 8) กระทำการด้วยปัญญา 9) รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต

6.2 พุทธจริยศาสตร์เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล

จากศึกษาพุทธจริยศาสตร์เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล และเพื่อนำเสนอองค์ความรู้เรื่องหลักพุทธจริยศาสตร์ มาใช้ในการดำเนินชีวิตของตำรวจอันจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาการทำงานของตำรวจสันติบาล ส่งเสริมให้เป็นที่รักของประชาชน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้ ความหมายของพุทธจริยศาสตร์ ประเภทและลักษณะของพุทธ จริยศาสตร์ พุทธจริยศาสตร์ที่ส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาล 3 หลักธรรมดังนี้ เบญจศีลและเบญจธรรม คู่ที่ 1 ปาณาติบาต คือ ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ และการเบียดเบียนสัตว์ ธรรมข้อ เมตตากฎณา บุคคลใดที่มีเมตตาต่อผู้อื่นไม่ฆ่า หรือเบียดเบียนสัตว์ ด้วยรู้ว่าทุกชีวิตย่อมมี ความรักตัวกลัวตายเช่นเดียวกับเรา ทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่ 1 คู่ที่ 2 อทินนาทาน คือ ละเว้นจากการลักขโมย ปล้นจี้ ฉกชิง ชิงทรัพย์ เป็นต้น ข้อธรรม สัมมาอาชีวะ ประกอบอาชีพที่สุจริต มีรายได้ รู้จักใช้จ่าย และที่สำคัญรู้จักคำว่าพอดี และมีหิริโอตตปปะ คือ ความละอาย และเกรงกลัวต่อผลของบาป จึงทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่ 2 คู่ที่ 3 กาเมสุมิฉฉาจาร คือ ละเว้นจากการประพฤติดิต ถ่วงละเมิดลูกเมียผู้อื่น ข้อธรรม ความสำรวมอินทรี คือ ระมัดระวัง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ทำให้ ความใคร่ในกามคุณ คือ การติดในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสลดน้อยลง เมื่อความสำรวมเกิดขึ้น จึงทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่ 3 คู่ที่ 4 มุสาวาท คือ ละเว้นจากการพูดปด พูดคำหยาบ พูดเพื่อเจ้า พูดส่อเสียด ข้อธรรม ความซื่อสัตย์ การพูดความจริง เป็นสิ่งที่ทำให้ไม่เกิดการมุสาวาท ทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่ 4 คู่ที่ 5 สุราเมรัยยะ คือ ละเว้นจากการเสพสุรา เพราะเป็นสาเหตุให้ทำผิดศีลข้อ 5 ข้อธรรม สติ การรู้สึกตัว ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายกุศล ทำให้ชีวิตไม่ประมาท เพราะรู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ทำให้ไม่เผลอกล้ากับสิ่งที่จะทำให้ชีวิตตกต่ำ เช่น สุราเมื่อคนดื่มกินก็ทำให้มึนเมาและขาดสติ การมีสติจึงทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่สังคหวัตถุ 4

หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ทาน การให้ การเสียสละ คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว เราควรคำนึงอยู่เสมอว่า ทรัพย์สิ่งของที่เราหามาได้ มิใช่สิ่งจีรังยั่งยืน เมื่อเราสิ้นชีวิตไปแล้วก็ไม่สามารถจะนำติดตัวเอาไปได้ ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะสำหรับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น อุตถจริยา การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพาดิในสิ่งที่เป็นประโยชน์ แก่ผู้อื่น สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพาดิเสมอดันเสมอลาย คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่น อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการนั้น ๆ ฉันทะ มีใจรัก คือ พอใจจะนำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรัก ต้องการให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจหรืองานที่ทำ วิริยะ พากเพียรทำ คือ ขยันหมั่นประกอบหมั่นกระทำสิ่งนั้น ด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ไม่ท้อถอย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จจิตตะ เอาจิตใจ ผักไฟ คือ ตั้งจิตรับรู้สิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด ไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยใช้ความคิดเรื่องนั้น บ่อย ๆ เสมอ ๆ ทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อที่ยังหยาบเกินเลยขัดข้อง เป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้น ให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป

6.3 การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์

การบูรณาการการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลในการครองตน (เบญจศีล-เบญจธรรม) เว้นจากการพูดเท็จหรือดเว้น จากการกล่าว คำไม่จริงศีลข้อนี้ได้กำหนดรูปแบบออกมาในรูปของการห้าม กระทำ การพูดเท็จการพูดเท็จในที่นี้ มีความหมายที่กว้างและมีโทษมากทั้งแก่มนุษย์และสิ่งแวดล้อม และไม่จำกัดความหมายไว้เพียงการพูดเท็จเท่านั้นแต่ยังหมายถึงการสนับสนุนส่งเสริมให้คนอื่นพูดเท็จการคบค้าสมาคม กับคนพูดเท็จ การยอมรับการพูดเท็จของคนอื่นและพวกพ้องในศาลสถิตยุติธรรมหรือในที่ชุมชน หลักธรรมที่ควร ปฏิบัติคือ ความซื่อสัตย์ การพูดความจริง เป็นสิ่งที่ทำให้ไม่เกิดการมุสาวาท ทำให้ไม่ผิดศีลข้อที่ 4 จากการที่ได้ ศึกษาและจากคำสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ จะเห็นได้ว่า ทุกท่านจะมีความเห็นที่สอดคล้องกันไปแนวทาง เดียวกันกับหลักเบญจศีล-เบญจธรรม อันเป็นสิ่งตั้งงามความแก่การนำไปบูรณาการใช้ในวิถีชีวิตของตำรวจสันติบาล อย่างยิ่ง หรือจะเรียกอีกอย่างว่าทำให้มีอานิสงส์เกิด ทำให้มีความสุขกายสุขใจ ทำให้ไม่เป็นคนหลงลืมสติ ทำให้ เกิดทรัพย์สมบัติมากขึ้นได้ ทำให้สามารถใช้สอยทรัพย์นั้นได้เต็มที่ โดยไม่ต้องหวาดระแวงภัย ทำให้ไม่ต้อง หวาดระแวงว่าจะมีใครมาทวงทรัพย์คืน ทำให้เกียรติคุณพ่วงขจรขจายไป ทำให้ผู้อื่นเกิดความเคารพเชื่อถือ ตายแล้วยอมไปเกิดในสุคติภูมิ

การบูรณาการการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลในการครองตน (สังคหวัตถุ 4) สังคหวัตถุ เป็นธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน, ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หมายถึง หลักการครองใจคน, หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้, วิธีทำให้คนรัก, หลักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจและเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็น อันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน เหมือนลิมสลักรถที่ตรึงตัวรถไว้มิให้

ขึ้นส่วนกระจายไป ทำให้รุดแล่นไปได้ตามที่ต้องการ ทาน คือ การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ปิยวาจา คือ การพูดจา น่ารัก น่านับถือ อัถถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ สมานัตตตา คือ ความมีตนเสมอ ทำตัวให้เข้ากันได้ ไม่ถือตัว จากการที่ได้ศึกษาและลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนั้น การจะได้ใจ ให้เชื่อออกเชื่อใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาลนอกจากหน้าที่การงานที่เป็นตำรวจอยู่แล้ว ยังมีธรรมะส่งเสริมการดำเนินชีวิตย่อมเป็นการยกระดับขีดความสามารถด้านคุณธรรมจริยธรรม สังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมอันเป็นเครื่องช่วยเหลือกัน เป็นการผูกมิตร วิธีที่จะผูกมิตรนั้น ต้องมีสิ่งที่จะช่วยยึดเหนี่ยว และประสานน้ำใจกันไว้ให้ต่างคนต่างมีความรักใคร่นิยมชมชอบซึ่งกันและกัน เป็นพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมโดยใช้หลักธรรมพื้นฐานที่แสดงออกมาโดยค้ำึงถึงการช่วยเหลือผู้อื่น และการกระทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม ยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคลให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถใช้เป็นวิธีการในการดำเนินชีวิตภายใต้ความรับผิดชอบในสังคมทั้งในระดับบุคคลและองค์กรโดยมีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมภายใต้พื้นฐานการสงเคราะห์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

การบูรณาการการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลในการครองงาน (อิทธิบาท 4) ตำรวจสันติบาล ธรรมะที่เหมาะสมสำหรับส่งเสริมการดำเนินชีวิต คือ “อิทธิบาท 4” ซึ่งหมายถึง ธรรมแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย ฉันทะหรือ ความพอใจ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานต้องชอบหรือศรัทธาในงานที่ทำอยู่ และมีความสุขกับงานที่ได้รับมอบหมาย วิริยะ หรือความพากเพียร ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งหมั่นฝึกตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการศึกษาและสัมภาษณ์ ทำให้ทราบว่าตำรวจสันติบาลเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด และต้องมีคุณธรรมหรือธรรมะในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตที่ดี ตำรวจสันติบาลทุกนายต้องการจะเดินทางไปสู่ความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน เพราะหากทำได้ตามกระบวนการแล้ว คงอยู่ไม่ไกลเกินความเป็นจริง ธรรมะที่สำคัญ “อิทธิบาท 4” ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยวจากหลักธรรมข้ออื่น ๆ อันเป็นองค์รวมและเชื่อมโยงถึงกัน เพียงแต่อธิบายคนละบทบาทเท่านั้น สิ่งสำคัญคือการได้ใคร่ครวญในเรื่องเหล่านี้มากน้อยเพียงใด ประโยชน์ของอิทธิบาท 4 ประโยชน์ของฉันทะ คือทำให้เป็นผู้มีความพอใจ และมีใจรักต่องาน ทำให้เกิดความรู้สึกเต็มใจในการทำงาน เกิดการทำงานด้วยความสุข ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายง่าย ไม่เกิดอาการท้อแท้ ช่วยให้งานดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง และเกิดการสร้างสรรค์ในงาน ประโยชน์ของวิริยะ คือทำให้เป็นคนหมั่นเพียร และขยันในการทำงาน ไม่มีความเกียจคร้าน มุ่งมั่นที่จะทำงานให้เสร็จ ผู้ที่ขาดความขยัน ย่อมทำงานขาด ๆ เกิน ๆ หรือมักทำงานนั้นไม่สำเร็จ หรือหากสำเร็จก็สำเร็จล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ ประโยชน์ของจิตตะ คือทำให้เป็นคนมีความมุ่งมั่น และจดจ่อกับงานที่ทำ จิตมีความแน่วแน่ และมั่นคงต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ช่วยให้งานดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการ ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอ ประโยชน์ของวิมังสา คือทำให้เป็นผู้ที่รู้จักคิดวิเคราะห์ในงาน ช่วยทำให้ทราบและเข้าใจในกระบวนการของงาน และหากเกิดปัญหาก็ย่อมเกิดแนวทางในการแก้ปัญหา นั้นได้ อย่างง่ายดาย

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) เพิ่มความเข้มงวด การป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมพื้นฐานที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน ทั้งอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินและชีวิตร่างกาย คดีความผิดต่าง
- 2) เพิ่มการพัฒนารูปแบบงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ที่มีแนวโน้มจะนำมาใช้ในการยุติธรรมยุติปัญหาความขัดแย้งในสังคม สร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

การวิจัยนี้ การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของตำรวจสันติบาลด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์มีประเด็นที่น่าจะศึกษาวิจัยตามประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) การปฏิรูปตำรวจไทยด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์
- 2) การเชื่อมโยงระหว่างตำรวจสันติบาลกับหลักธรรมทางพุทธปรัชญา

8. เอกสารอ้างอิง

จำนง อติวัฒนสิทธิ์. (2543). *ศาสนา ชีวิต และสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.

พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์. (2558). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาตัวแบบจริยธรรมของข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, รัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2545). *การบริหารงานตำรวจ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.

พันตำรวจตรี พรหม วุฒิวิวัฒน์ชัย. (2545). *พรหมวิหาร 4 กับการปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมคติตำรวจศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจนครบาลดุสิต*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

พันตำรวจโท วิจิตร ซาติกิจเจริญ. (2543). *การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธร จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

พระครูปลัดสุวัฒนเมธาคุณ (ชัยยันต์ สืบกระพันธุ์). (2556). *บูรณาการหลักพุทธจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน*. คุษณินิพนธ์ศาสนศาสตร์คุษณินิพนธ์, สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระมหาชัชวาลย์ ฐิตคุโณ (จารย์คุณ). (2561). *ศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมในการดำเนินชีวิตของเศรษฐีในสมัยพุทธกาล*. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาพุทธศาสนาและปรัชญา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พลตำรวจโท สถาพร หลาวทอง. (2544). *โครงการตำรวจเยี่ยม*. กรุงเทพมหานคร: ตำรวจไทย.

วศิน อินทสระ. (2541). *พุทธจริยศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทองกวาว.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2553). *ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.2553*. สืบค้นเมื่อ 24 กรกฎาคม 2567. สืบค้นจาก <http://www.thakham.metro.police.go.th/jyt.htm>